

POWIAT BIESZCZADZKI

www.bieszczadzki.pl

TAKI BYŁ POCZĄTEK

Jedną z legend związanych z powstaniem nazwy naszego regionu jest legenda „Biesy i czady”:
„Na początku na tym skrawku Ziemi, zapomnianym przez Boga, tylko diabły harcowały. Awantury, rozboje i gwałty czyniły między sobą. Nie były to jakieś diabły szczególne, ot zwyczajne pospólstwo. Ich mnogość powodowała, że ludzie chcieli się na tym terenie osiedlać. Wydawało się, że ta część Karpat na zawsze pozostanie bezлюдna. Nawet nazwy swojej wtedy nie miała, bo niby jak nazwać taką diabłą krainę. Kiedy w wyniku czarcich eksperymentów genetycznych wyhodowano w piekle nowe odmiany diabłów, jedne z nich nazwano biesami, a drugie czadami. Różniły się one znacznie od reszty diablej populacji, dlatego najgorętsza egzekutywa piekielna, postanowiła umieścić je w odludnym miejscu. Wytępiano tu dotychczasową diabłą hołotę, po czym zaludniono rezerwat biesami i czadami. Wtedy też powstała nazwa rezerwatu - BIESZCZADY. Ale gdzie jest diabeł, powinien być i anioł, bo gdzie jest zło powinno być i dobro. (...) Wtedy zagrały biesy z czadami w orta i reszkę. Wyszło im, że biesy będą ode złego, a czady od dobrego. I natychmiast wróciła normalność do tej krainy, a wraz z nią przybyli ludzie. Nie od razu, ale powoli zaczęli zasiedlać coraz to nowe doliny nad rzekami i potokami, a potem poszli w góry.

Panorama Ustrzyk Dolnych

Bieszczady z Żukowa

Jedni przybywali tu z Małopolski, inni z Rusi, a jeszcze inni z Wołoszy, ze Słowacji i od Madziarów. Tak się tu wymieszali, wykotłowali, że teraz nie poznasz kto skąd, bo każdy jest stąd. A biesy i czady? No cóż, robią od wieków swoją zwykłą diabło-anielską robotę, raz lepiej, raz gorzej...

„KSIĘGA LEGEND I OPOWIEŚCI BIESZCZADZKICH” p. Andrzeja Potockiego, wyd. przez Wydawnictwo „BOSZ”, Lesko 1998 r.

POWIAT BIESZCZADZKI

Powiat bieszczadzki to jeden z najpiękniejszych regionów Podkarpacia. Liczne szlaki spacerowe oraz rozbudowana infrastruktura turystyczna, dobrze rozwinięta oferta pobytowo-rekreacyjna, niewielka odległość od innych ważnych ośrodków regionu pozytywnie wpływają na ruch turystyczny.

Na terenie powiatu bieszczadzkiego mamy wiele cennych zabytków architektury drewnianej - liczne cerkiewki będące spuścizną mieszkających onegdaj na tym terenie ludzi.

Na miłośników czynnego wypoczynku czekają w zależności od pór roku: stadnina koni huculskich, kryta pływalnia, odkryte kąpielisko, wyciągi narciarskie, siłownia, boiska sportowe, korty tenisowe i wiele innych atrakcji. Na terenie powiatu mamy również bogatą ofertę noclegową, zarówno w hotelach, jak i gospodarstwach agroturystycznych.

Dużym atutem powiatu jest **dostęp do Zalewu Solińskiego** w okolicach Chrewtu i Teleśnicy. Stwarza to dogodne warunki do wypoczynku i rekreacji. Dobrze wyposażone zaplecze pozwala na uprawianie sportów wodnych. Teren powiatu sprzyja turystyce pieszej, rowerowej, konnej oraz uprawianiu

Chalupa w Łobozewie

Przystań w Chrowcwie

narciarstwa. Górskie usytuowanie i wpływ klimatu kontynentalnego powodują dłuższy okres zalegania śniegu (w typowe zimy powyżej 120 dni w roku), co stwarza świetne warunki do uprawiania sportów zimowych i czynnej rekreacji oraz paralotniarstwa. Miasto Ustrzyki Dolne stanowi liczący się w kraju ośrodek sportowy, szczególnie w biegach narciarskich, dlatego też powszechnie uznawane jest za **Zimową Stolicę Województwa Podkarpackiego**.

Górzysty teren powiatu poprzecinany jest licznymi potokami i rzekami, z których jedna o nazwie Strwiąż, jako jedyna polska rzeka stanowiąca dopływ Dniestru, należy do zlewiska Morza Czarnego. Unikalność występującego tu świata roślinnego i zwierzęcego czyni powiat atrakcyjnym pod wieloma względami. W gminie Lutowiska przyczyniła się do objęcia jej większej części granicami obszaru chronionego. **Podziwiać tutaj możemy teren Bieszczadzkiego Parku Narodowego oraz Parku Krajobrazowego „Doliny Sanu”**.

O atrakcyjności powiatu świadczyć mogą także liczne szlaki turystyczne o różnych stopniach trudności, pozwalające spędzać czas na wędrownkach w bezpośrednim kontakcie z bogatą przyrodą. Każdy turysta znajdzie tu ciszę, spokój, czyste powietrze, a więc warunki do pełnego relaksu.

Powiat bieszczadzki posiada dogodne połączenia PKS z Rzeszowem, Warszawą, Katowicami i No-

wym Sączem, a także połączenie PKP umożliwiające wyprawę na wschód przez otwarte przejście kolejowe w Krościenku. Oprócz tego niedawno otwarto całodobowe międzynarodowe drogowe przejście graniczne Krościenko - Smolnica. Przejścia te umożliwiają dotarcie do atrakcyjnych turystycznie i coraz lepiej zagospodarowanych terenów zachodniej Ukrainy, Węgier, Mołdawii i krajów bałkańskich.

Gwarantujemy, że wszyscy, którzy odwiedzą powiat bieszczadzki, nie będą tego żałować. Znajdą tu bowiem spokój, ciszę, a więc warunki do pełnego i prawdziwego relaksu.

Wszystkie informacje na temat Powiatu Bieszczadzkiego można znaleźć na naszej stronie internetowej: www.bieszczadzki.pl

Sianki kaplica Stroińskich

HISTORIA BIESZCZAD

Nazwa krainy „Bieszczady“ wymieniana jest po raz pierwszy w XIII w. Od IX do XIV w. Bieszczady były terenami spornymi pomiędzy Polską, Rusią a Węgrami. Dopiero w 1340 r. król Kazimierz Wielki włączył te ziemie w skład Ziemi Sanockiej.

Życie mieszkańców tych terenów było przez długi czas dosyć prymitywne, ludzie żyli tu nieco na uboczu od spraw całej Rzeczypospolitej. Mieszkańcy hodowali bydło i woły, które sprzedawali na targach m.in. w Lutowiskach.

Od XIX w. rozpoczęto masową eksploatację bieszczadzkich lasów oraz wydobywano na niewielką skalę ropę naftową.

I wojnę światową Bieszczady pamiętają jako czas bardzo tragicznych wydarzeń. Przez wiele miesięcy stanowiły one granicę pomiędzy Austrią a Rosją. Na przełomie 1914/1915 roku Bieszczady były terenem, gdzie toczyły się zaciekle walki, szczególnie o Przełęcz Użocką i Łupkowską (zginęło ok. 90 tys. żołnierzy armii austriackiej). Wojna zostawiła straszne spustoszenia, zniszczeniu uległy całe miejscowości.

Podobnie było podczas II wojny światowej, kiedy również prowadzone były zacięte walki na Przełęczy Łupkowskiej.

Po zakończeniu kampanii wrześniowej Niemcy i ZSRR podzieliły między siebie Bieszczady, przeprowadzając granicę wzdłuż linii Sanu. Przez teren Bieszczad przechodził szlak przerzutowy na Węgry.

Z końcem 1944 r. wojska IV Frontu Ukraińskiego wyparły Niemców z terenów Bieszczad, a w 1945 r. dostały się one pod władanie oddziałów Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów (UPA). Zacięte walki trwały do końca 1947 r. Zakończyły się one operacją Wisła, w trakcie której obok szeregu działań militarnych prowadzono też systematyczne wysiedlanie ludności ukraińskiej na Ziemię Odzyskaną i do ZSRR. Bieszczady wyludniły się wówczas niemal zupełnie. 15 lutego 1951 r. doszło do wymuszonej umowy o wzajemnej wymianie terytoriów pomiędzy Polską a ZSRR. Za część powiatów hrubieszowskiego i tomaszowskiego w województwie lubelskim z pokładami węgla kamiennego i żyznymi ziemiami, otrzymaliśmy 480 km² bieszczadzkiej ziemi z Ustrzykami Dolnymi, Czarną i Lutowiskami z rzekomo bogatymi pokładami ropy naftowej. Zmiany granicy pociągnęły za sobą przesiedlenia ludności – „Akcja H-T 51”. Przesiedleńcy otrzymali zdewastowane chałupy i trudne, nawet dzisiaj do uprawy pola w zupełnie dla nich nowych górskich terenach. Stąd niech nikogo nie zdziwi sentyment wielu mieszkańców do Belza, Krystynopola, Ostrowa, Sokala, Uhnowa czy Waręża i ich opowieści o dzieciństwie spędzonym nad Bugiem i Sofokiją.

Kolejne lata to próby tworzenia rolnych i drzewnych kombinatów i masowe migracje ludzi. Był to czas budowania bieszczadzkiej osadniczej legendy.

ciekawe artykuły o historii Bieszczad www.tonz.eu.org

SZLAK CERKIEWEK BIESZCZADZKICH

Bieszczady należą do najpiękniejszych regionów naszego kraju. Wiele przybyszów zadziwiają nieopartym urokiem dziewiczej jeszcze przyrody, urzekającymi zabytkami przeszłości i bogatą kulturą dawnego pogranicza. Na obszarze tym przez minione tysiąclecia współżyły ze sobą cywilizacje wschodu i zachodu, kultura łańciska z kulturą bizantyjską wraz ze swymi odmiennymi obrządkami religijnymi i zwyczajami kulturowymi. W krajobrazie górskim pozostawiły widoczne do dziś ślady swego istnienia.

Sianki

Najciekawsze z nich to:

- **BANDRÓW** - najlepiej zachowany zespół budownictwa ludowego w polskiej części Bieszczadów, na który składają się drewniane chałupy z przełomu XIX i XX w., krzyże przydrożne i cerkiew greko-katolicka.
- **BRZEGI DOLNE** - drewniana dwudzielna cerkiew z 1844 r. o konstrukcji zrębowej nakryta dwuspadowym dachem krytym blachą, dziś kościół rzymsko-katolicki.
- **BYSTRE** - cerkiew pw. św. Michała Archanioła zbudowana w 1902 roku. Obecnie opiekuje się nią TOnZ z Ustrzyk Dolnych.
- **CZARNA** - cerkiew pw. św. Dymitra z 1834 roku, w środku zachował się oryginalny ikonostas

Równia

cofnięty na ścianę i zabytkowe wyposażenie z XIX w.

- **HOSZÓW** - drewniana cerkiew greko-katolicka z lat 1900-1925 wzniesiona w tzw. narodowym stylu ukraińskim, dziś kościół.
- **KROŚCIENKO** - cerkiewka z 1794 roku, obok której stoi drewniana dzwonnica kryta gontem.
- **LESZCZOWATE** - drewniana cerkiew z 1922 r. zbudowana na planie krzyża łańciskiego, o konstrukcji zrębowej i nakryta osmiokątną centralną cebulastą kopułą. We wnętrzu zachowały się frag-

Jalowe

menty ikonostasu z końca XVIII w., ikony z XIX w., rajskie i diakońskie wrota z I połowy XIX w. oraz kilka XIX-wiecznych zabytkowych elementów wyposażenia wnętrza. Od 1990 r. jest to kościół filialny. Obok dzwonnica drewniana z XIX w. z dzwonem z XVI w., a na cmentarzu grobowiec właściciela wsi Edmunda Kraińskiego.

- **LISKOWATE** - cerkiew z 1832 roku, wybudowana przez Iwana Raka z Łopuszanki i Wasyla Tymczaka z Liskowatego. Reprezentuje styl bojkowski.
- **LUTOWISKA** - neogotycki kościół parafialny rzymsko-katolicki z lat 1911-1920, odremontowany w 1963 r. Na uwagę zasługuje stary cmentarz obu obrządków oraz rozległy kirkut na stoku górskim w odległości ok. 400 m na wschód od nowej szkoły.
- **ŁODYNA** - drewniana trójdzielna cerkiew z 1861 r.

Leszczowate

o konstrukcji zrębowej obita gontem z dwuspadowym dachem krytym blachą. Dziś kościół.

• **MICHNIOWIEC** - drewniana trójdzielna cerkiew greko-katolicka z 1863 r. wzniesiona w konstrukcji zrębowej z nawą na rzucie ośmioboku z dzwonicą z 1904 r.

• **POLANA** - drewniana dwudzielna greko-katolicka cerkiew z 1790 r. z polichromią z 1937 r. Użytkowana od 1970 r. jako kościół rzymsko-katolicki.

Ustrzyki Dolne

• **ROPIENKA** - murowany neogotycki kościół parafialny z 1938-39 r., drewniany kościół filialny z 1893 r. zbudowany na rzucie krzyża tacińskiego. We wnętrzu ołtarze z I połowy XIX w. przeniesio-

Hoszowczyk

ne z miejscowej cerkwi z ikonami. Dawna cerkiew greko-katolicka z 1726 r. przeniesiona do pobliskiej Wańkowej.

- **RÓWNIA** - cerkiew greko-katolicka z XVIII w. uchodząca za perłę dawnej architektury bojkowskiej. Jest to cerkiew o układzie trójdzelnym, składająca się z prezbiterium, nawy i babińca. Najpiękniejsza na terenie gminy Ustrzyki Dolne.
- **SMOLNIK** - należy do najstarszych cerkwi

Smolnik

w Bieszczadach. Pochodzi z 1791 r. Cerkiew drewniana o zrębowej konstrukcji, szalowana gontem.

• **USTIANOWA** - drewniana trójdzielna cerkiew grekokatolicka z 1791 r. o konstrukcji zrębowej z dachami krytymi gontem. Od 1971 r. kościół

Hoszów

rzymsko-katolicki.

• **WOJTKOWA** - drewniana cerkiew z 1920 r. na rzucie krzyża greckiego zwieńczona kopułą, z późnobarokowym ołtarzem głównym z II połowy XVIII wieku.

INFRASTRUKTURA

Stacja narciarska „Laworta”, tel. (013) 461 17 85

Posiada jedyny w Bieszczadach wyciąg krzeselkowy.

Ogółem ma trzy wyciągi:

- krzeselkowy o długości 1300 m - zdolność przewozowa: 1200 osób/h
- orczykowy o długości 1250 m - zdolność przewozowa: 1100 osób/h
- orczykowy o długości 300 m (dla początkujących) - zdolność przewozowa: 350 osób/h

Główna trasa o długości 1250 m posiada homologację FIS na slalom i slalom gigant. Różnica wzniesień wynosi 256 m.

orczykowy pojedynczy, oświetlony. Długość/różnica wzniesień: 200/50 m. Przepustowość: 500 os./godz.

Wyciąg narciarski „Olimp – Uroczysko”,

tel. (013) 461 16 72

ul. Strwiążyk, 38-700 Ustrzyki Dolne, Uroczysko Dł. zjazdu 450 m, wyciąg oświetlony. Różnica wzniesień: 107 m. Przepustowość: 457 os./godz.

Zatwarnica, tel. (013) 461 08 33

Wyciąg narciarski /260 m/ - Ośrodek Wczasowy Bieszczadzkiej Agencji Rozwoju Regionalnego

Rusinowa Polana – Dworniczek, tel. (013) 461 08 48

Wyciąg 400 m, ekspozycja południowa.

Kolarze na bieszczadzkiej pętli

Pływalnia Delfin w Ustrzykach Dolnych

Stacja Narciarska „GROMADZYŃ”,

tel. (013) 461 14 37

Stacja Narciarska „Gromadzyń” posiada dwa 2 osobowe wyciągi orczykowe o długości 700 m: jeden wyciąg talerzykowy o długości 300 m i wyciąg mały o długości 200 m.

Na stoku znajdują się trzy trasy:

- trasa I - 750 m, posiada homologację FIS na slalom różnica wzniesień 164 m
- trasa II - 800 m ■ trasa III - 900 m.

Stoki są oświetlone i sztucznie śnieżone. Stacje oferują wypożyczalnię i serwis sprzętu.

Wyciąg w Ropience, tel. 608 448 349

Wyciąg orczykowy, długość 400 m, różnica wzniesień 100 m. Stok oświetlony, przygotowany przez ratrak.

Wyciąg dla początkujących 80 m długości.

Wyciągi w Arłamowie, tel. (013) 461 65 00

Wyciągi przy OW „Arłamów”, 38-712 Wojtkówka

Długość trasy 400 i 500 m. Przepustowość: 1200 os./godz. - wyciąg nr I, 1200 os./godz. - wyciąg nr II.

Różnica wzniesień: wyciąg nr I - 59 m, wyciąg nr II - 90 m.

Wyciąg narciarski „Mały Król”, tel. 601 51 324

ul. Strwiążyk, 38-700 Ustrzyki Dolne

Lokalizacja: stok północno-wschodni. Typ wyciągu:

Baseny

Czarna OW Nafta Gaz, tel. (013) 461 61 61

Ustrzyki Dolne – kryta pływalnia „Delfin”,

ul. Gombrowicza, tel. (013) 461 13 44

INFORMACJA TURYSTYCZNA

Bieszczadzkie Centrum Informacji i Promocji

38-700 Ustrzyki Dolne, ul. Rynek 16

tel. (013) 471 11 30, tel./fax (013) 471 16 69

www.bcit.ustrzyki-dolne.pl

Informacja Turystyczna Bieszczadzkiego Parku

Narodowego, ul. Betska 7, 38-700 Ustrzyki Dolne,

tel. (013) 461 10 9,1 www.bdpn.pl

Informacje turystyczne dostępne są także na wymienionych niżej stronach internetowych starostwa powiatowego, urzędu miejskiego i urzędów gmin.

SŁUŻBA ZDROWIA

Pogotowie Ratunkowe

Ustrzyki Dolne, ul. 29 Listopada 37,

tel. (013) 461 10 26

Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej - szpital

powiatowy. Ustrzyki Dolne, ul. 29 Listopada 37,

tel. (013) 461 10 21

Apteki

Apteka Leków Gotowych „Pod Orlikiem”, ul. Rynek 20, 38-700 Ustrzyki D., tel. (013) 471 16 65
 Apteka „Pod Orlikiem”, ul. Dworcowa 2, 38-700 Ustrzyki D., tel. (013) 471 18 66
 Apteka „Cefarm”, ul. Rynek 3, 38-700 Ustrzyki D., tel. (013) 461 38-00
 Apteka, ul. Rynek 12, 38-700 Ustrzyki D., tel. (013) 461 21 03

KOMENDA POWIATOWA POLICJI

ul. 29 Listopada 33, 38-700 Ustrzyki D., tel. (013) 460 83 99, 997

PLACÓWKA STRAŻY GRANICZNEJ

Krościenko, 38-700 Ustrzyki D., tel. (013) 465 83 00

ODDZIAŁ CELNY W KROŚCIENKU

Krościenko, 38-700 Ustrzyki D., tel. (013) 465 87 00

POWIATOWA STRAŻ POŻARNA

ul. 1-go Maja 22, 38-700 Ustrzyki D., tel. (013) 461 10 48, 998

LOTNICZE POGOTOWIE RATUNKOWE

Biała Góra, SANOK, tel. (013) 463 04 77

GÓRSKIE OCHOTNICZE POGOTOWIE

RATUNKOWE, ul. Mickiewicza 49, 38-500 Sanok, tel. (013) 463 22 04

POMOC DROGOWA

tel. (013) 461 18 17, tel. (013) 461 25 62, tel. 0603 322 300

INFORMACJA PKS tel. (013) 464 39 16

INFORMACJA PKP tel. 94 36

GALERIE TWÓRCÓW BIESZCZADZKICH

Galeria „BARAK” w Czarnej – Róża i Krzysztof Franczakowie, tel. (013) 461 93 22, 603 992 119, 605 055 454, www.barak.art.pl
 Bieszczadzkie Centrum Informacji i Promocji, ul. Rynek 16, 38-700 Ustrzyki D., tel. (013) 471 11 30

URZĘDY ADMINISTRACJI SAMORZĄDOWEJ

Starostwo Powiatowe w Ustrzykach Dolnych, ul. Bełska 23, tel. (013) 471 10 80, www.bieszczadzki.pl

Urząd Gminy w Czarnej, tel. (013) 461 90 09, fax (013) 461 92 33, www.czarna.pl

Urząd Gminy w Lutowiskach, tel. (013) 461 00 13, fax (013) 461 02 34, www.lutowiska.pl

Urząd Miejski w Ustrzykach Dolnych, ul. Kopernika 1, tel. (013) 460 80 00, www.ustrzyki-dolne.pl

Stopy graniczne w ekomuzeum Hote

Kopania ropy w Łodynie

Święto chleba w Dźwiniaczu

Galeria Barak

Bieg Lotników

Zespół Bieszczadzki Dom

IMPREZY I WYDARZENIA

- Dni Ustrzyk Dolnych, Ustrzycki Jarmark Turystyczny
- Targi Końskie – Lutowiska
- Harcerski Festiwal Ustrzykaniec - Ustrzyki Dolne
- Święto Chleba w Dźwiniaczu
- Festyn Ludowy „Koszykalia” w Bandrowie
- Festyn „Lato w Czarnej”
- Wyścigi psich zaprzęgów „W Krainie Wilka Kager Cup” – Lutowska
- Międzynarodowy Bieszczadzki Bieg Lotników – Ustrzyki Dolne
- Droga Krzyżowa na Tarnicę – Wotosate – Ustrzyki Górne

OŚRODKI WYPOCZYNKOWE I HOTELE

Ośrodek Wypocz. „Artamów S.A.”, tel. 013 461 65 00
 Centrum Konf.-Rekreacyjne Czarna, tel. 013 461 61 61
 Ośrodek Rekreac.-Wypocz. Muczne, tel. 013 461 02 74
 Ośrodek Informacji i Edukacji Turystycznej Lutowiska, tel. 013 461 03 50
 Ośrodek Wypocz. „Trójca”, tel. 016 672 52 42
 Ośrodek Olimp Ustrzyki Dolne, tel. 013 461 15 40
 Ośrodek Wczasowy BARR Zatwarnica, tel. 013 461 08 33
 Hotel Górski - Ustrzyki Górne, tel. 013 461 06 04
 Hotel „Laworta” Ustrzyki Dolne, tel. 013 468 90 00
 Hotel „Strwiąż” Ustrzyki Dolne, tel. 013 461 14 68
 Hotel „Rejman” Ustrzyki Dolne, tel. 013 461 37 15
 Hotel „Bieszczadzki” Ustrzyki Dolne, tel. 013 462 10 71
 Gościniec „Dębowa Gazdówka” Łodyna, tel. 013 461 30 81
 Hotelik „Biały” Ustrzyki Górne, tel. 013 461 06 41
 Hotelik „Krzemień” Czarna Górna, tel. 013 461 91 50
 Hotelik „Nad Roztokami” – Tarnawa Niżna, tel. 013 461 02 72

Wyścig psich zaprzęgów w Lutowiskach

BIESZCZADZKA PRZYRODA

Bieszczady to obszar słabo zaludniony i stosunkowo nienaruszony przez człowieka cechuje się niezwykłą różnorodnością przyrodniczo-kulturową. Rozległe obszary naturalnych lasów, bogactwo kultury i tradycji spotykania się różnych kultur, narodów i grup etnicznych: Bojków, Łemków, Niemców, Żydów, Polaków Słowaków i Ukraińców, po których w wyjątkowo pięknym krajobrazie pozostała drewniana architektura świecka i sakralna oraz tradycje rolnicze i pasterskie. Dlatego też z krainy tej utworzony został Międzynarodowy Rezerwat Biosfery „Karpaty Wschodnie” pierwszy trójstronny, Polska – Słowacja -Ukraina, rezerwat na świecie pod patronatem UNESCO. Częścią tego rezerwatu jest Bieszczadzki Park Narodowy – trzeci pod względem wielkości park narodowy w Polsce, obejmujący swoim zasięgiem liczne endemiczne gatunki flory i fauny zagrożone wyginięciem w innych częściach Europy. To królestwo dużych drapieżników, takich jak niedźwiedź brunatny, ryś czy wilk. Ostoja orla przedniego, orlika krzykliwego, trzmielojada, jelenia karpackiego. W ostatnich latach na dobre zagościły żubr, koń huculski i bóbr, którego żeremia można spotkać na każdym większym potoku bieszczadzkiem. Naturalne łąki są siedliskiem widłaka alpejskiego, pszeńca białego, zawilca narcyzowatego i innych chronionych, jak i tych pospolitych cieszących oko swoimi niezwykłymi kształtami i barwami.

Każda pora roku w Bieszczadach dostarcza estetycznych wzruszeń. Jednych zachwycają kwieciistość i woń wiosennych traw, innych oczarowują letnie i zimowe zachody słońca, a są i tacy, których ku zatraceniu wiodą płonące barwami jesieni buki i jawory.

TURYSTYKA

Bieszczady swojej przyszłości upatrują w rozwoju turystyki. W tej też dziedzinie zachodzą w ostatnich latach szybkie zmiany ilościowe i jakościowe. Powstają nowe hotele, pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne, wzbogacana jest oferta kulturalna. Powiat bieszczadzki poniósł w ostatnich latach spore nakłady na rozwój sieci komunikacyjnej, co pozwoliło na udostępnienie nowych terenów dla turystów zmotoryzowanych i cyklistów.

Międzynarodowy szlak rowerowy Zielony Rower Greenway Karpaty Wschodnie

Należy do sieci szlaków dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego prowadzonego przez obszar Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery „Karpaty Wschodnie”. Biegnie szlakiem naturalnych korytarzy przyrodniczych, łącząc Polskę, Ukrainę i Słowację. Na szlaku spotykamy się na jarmarku turystycznym „Święto Chleba” w Dźwiniaczu, przy bojkowskiej chacie w Zatwarnicy lub na końskich targach w Lutowiskach. Liczne gospodarstwa agroturystyczne zapewnią wygodny nocleg w przyzwoitej cenie. Przy okazji można się nauczyć wypiekać chleb, pleść wiklinę. Liczne stadniny zapewnią odpoczynek w siodle lub przejażdżkę bryczką lub wozem. Kusić też będzie soliński zalew swymi urokliwymi zatoczkami. Wszędzie nie zabraknie regionalnych potraw i nalewek. Karpacka muzyka zmusi do śpiewu o szumiącym Czeremoszu i Hucułach, a nogi - mimo zmęczenia - natychmiast poderwą Wasze ciała do tańecznych piasów.

www.greenways.pl

Szlak rowerowy „Śladami dobrego wojaka Szwejka”

Kto nie słyszał o sympatycznym wojaku cesarskiej armii, znanym z powieści Jaroslava Haška. Ordynans 11 kompanii, 91 pułku piechoty, Józef Szwejk z Czeskich Budziejowic, podążał na front rosyjski, by oddać życie za „cesarza i jego rodzinę”. Teren Bieszczadów był miejscem bardzo zaciętych walk w czasie I wojny światowej. W naszym powiecie szlak przebiega od Wańkowej przez Liskowate w kierunku Krościenka. To właśnie w Liskowatem kupili wojacy od starego Żyda – karczarza ową słynną krowę, której mięsa, mimo

Polonina Caryńska

Zatoka Teleśnicka

Wiosenne połoniny

wielogodzinnego gotowania, nie udało się ugotować. Tutaj dzielnych cesarskich wojaków zastał rozkaz z nową marszrutą na Felsztyn, a później do twierdzy Przemyśl. www.zielonyrower.pl

Szlak Naftowy

W historię Bieszczadów wpisane są kopalnie oleju skalnego, który zaczęto pozyskiwać na skalę przemysłową w wieku XIX. Te obiekty to nie muzealne ekspozycje, ale nadal czynne kopalnie, których dodatkowym atutem jest ich położenie obok dróg. W rejonie Ropienki kiwony, kieraty, zbiorniki do magazynowania ropy, dawna kancelaria i warsztat, willa Scotów, krzyż z Anglii upamiętniający pierwszy odwiert ropy. Dalej w kierunku Jodyny tuż przy drodze zobaczyć można kiwony, kieraty, zbiorniki do magazynowania ropy i gazoliniarnię. W Czarnej kiwony i kieraty oraz zbiorniki na ropę, podobnie w Dwerniku i Zatwarnicy. W Ustrzykach Dolnych pozostały zbiorniki po nieistniejącej już rafinerii „Fanto”.

W czasie krótkiego spaceru poznamy fascynujące dzieła techniki, a nasze nozdrza drażni zapach „wielkiej ropy”.

Wyciąg Gromadziń nocą

Zalew Soliński

Turystyka konna

Ośrodki wypoczynkowe, pensjonaty i gospodarstwa agroturystyczne posiadają w swojej ofercie przejażdżki konne dla chętnych o różnym stopniu jeździeckich umiejętności. Od spokojnych spacerów na huculach w stadninie Bieszczadzkiego Parku Narodowego w Wołosatem po prawdziwe kowbojskie wyprawy z legendarnym „Prezesem” Ryszardem Skrzyszewskim z Chmiela. Dla mniej wprawnych oferta obejmuje przejażdżki bryczką, a zimą można organizować wspaniałe kuligi.

Ekomuzea i ścieżki przyrodnicze

Szlaki te eksponują walory przyrodnicze, historyczne i kulturowe.

Ekomuzeum „Hołe” / Łodyna, Dźwiniacz, Leszczowate k. Ustrzyk Dolnych

Obejmuje rezerwat cisów, festyn „Święto chleba” z pieczeniem chleba na liściu kapusty w tradycy-

Na Żukowie

Droga Krzyżowa na Tarnicy

Panorama Lutowisk

nym piecu opalany drewnem, słupy graniczne z lat 1946-51, fortyfikacje ziemne z końca XVI wieku. Tablica informacyjna – Dźwiniacz Dolny – gospodarstwo „U Flika”. www.uflika.com.pl

Ekomuzeum „Hoszów-Jatowe”

Obejmuje dzwonnice i cmentarz w Jatowem, dawne zabudowania dworskie. Cerkiew w Jatowem. Tablica informacyjna przy szkole w Hoszowie /4 km przy drodze z Ustrzyk Dolnych w kierunku Ustrzyk Górnych/.

„Trzy kultury” - ekomuzeum w Lutowiskach

Idea Ekomuzeum „Trzech Kultur” bogato czerpie z dziedzictwa kulturowego nieistniejącej już dziś społeczności. Historyczne początki Lutowisk sięgają roku 1580. Przez wieki żyli tu zgodnie Ukraińcy, Żydzi i Polacy, tworząc bogatą, wielokulturową społeczność. Tragiczne wydarzenia II wojny światowej i lat bezpośrednio po niej następujących spowodowały, że tamten świat bezpowrotnie przestał istnieć. 13-kilometrowa ścieżka historyczno-przyrodnicza, na której można odwiedzić m.in. kirkut, ruiny synagogi, starą szkołę żydowską, cerkiewisko i cmentarz greckokatolicki, stare bojkowskie chaty-chyże, neo-

gotycki kościół św. Stanisława Biskupa, starą szkołę polską oraz kilka punktów widokowych, z których można obejrzeć miejsca, gdzie kręcono zdjęcia do filmu „Pan Wołodyjowski”. Dodatkowo w Ośrodku Informacyjno-Edukacyjnym Bieszczadzkiego Parku Narodowego można zapoznać się z ekspozycją prezentującą przyrodę Bieszczadów, a w Bieszczadzkim Centrum Promocji i Certyfikacji Produktu Lokalnego poznać lokalne

Polonina Wetlińska

MAPA POWIATU

LEGENDA

- granica państwowa
- granica Bieszczadzkiego Parku Narodowego
- linia kolejowa
- źródła wód mineralnych
- obiekty zabytkowe - kościoły, cerkwie
- agroturystyka
- baza noclegowa: hotele, motele, domy wycieczkowe
- schroniska górskie
- cmentarze żydowskie
- wyciągi narciarskie
- stadniny koni

Wypał węgla w Chrewcie

rękodzieło, prace plastyczne twórców mieszkających w okolicy, kupić lokalne produkty spożywcze. www.trzykultury.pl

Ekomuzeum i bojkowska chata w Zatwarnicy
Odtworzenie z wykorzystaniem tradycyjnych narzędzi i technologii bojkowskiej chaty, która będzie zapleczem dla gospodarstwa ekologicznego, pola namiotowego, galerii i sklepiku z miejscowymi wyrobami rękodzielniczymi.
www.fundacja.bieszczady.pl

„Drzewa parku podworskiego w Jureczkowej” - ścieżka dendrologiczno-edukacyjna /przy drodze Ustrzyki Dolne-Krościenko-Kuźmina/.

Podworski park leżący nad rzeką Wiar. Piękne okazy dąglezji, z których jeden ma 32 m wysokości i ponad 3 m obwodu. Inne drzewa to lipa, dąb szypułkowy. Obok pasieka. W starodrzewiu goszczą też liczni przedstawiciele ptaków zakładających gniazda w dziuplach. Warto odwiedzić i sąsiednie miejscowości Wojtkowa i Nowosielce. www.parkiprz.itl.pl

„Na stokach Żukowa” - ścieżka przyrodnicza /Ustjanowa k. Ustrzyk Dolnych/

Szlak ma walory historyczne, gdyż wiedzie przez tereny słynnego przedwojennego lotniska, na którym lotniczego abecadła uczyli się wszyscy sławni polscy piloci, w tym walczący później w Bitwie o Anglię. Latem ścieżka jest szlakiem dla kolarstwa górskiego. Propozycja na rodzinny spacer zakończony ogniskiem przy tarasie widokowym ze wspaniałą panoramą na Bieszczady. Zimą ścieżka zamienia się w ratrakowane narciarskie trasy biegowe, na których rozgrywane są zawody PZN i Międzynarodowy Bieg Lotników.

Fotografie: Z. Krasowski, M. Darocha, R. Glapiak

Archiwum Starostwa Powiatowego w Ustrzykach Dolnych

Materiały do folderu przygotowano we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Ustrzykach Dolnych.

Wszystkie prawa zastrzeżone. All right reserved. Printed in Poland.

Redakcja nie odpowiada za treść ogłoszeń

Copyright by ARW Omega 2005

Agencja Reklamowo-Wydawnicza OMEGA

86-005 Białe Błota, ul. Barwinkowa 27, tel./fax (052) 373 00 06-08

www.omega-arw.com.pl - e-mail: omega@omega-arw.com.pl

ISBN 978-83-7263-949-3

REKLAMY